19/11/2023

Η Καμπαλά ως πεδίο άσκησης της μαγείας

/ Γνώμες

Ποιος είναι ο λόγος όμως που η Καμπαλά, όπως και γενικότερα ο αποκρυφισμός, αντικαθιστά το παλαιοδιαθηκικό κοσμοείδωλο της δημιουργίας του κόσμου από τον ζώντα προσωπικό Θεό με αυτό του Νεοπλατωνισμού και της βαβυλωνιακής θρησκείας, περί δήθεν απορροής από μια υπέρτατη θεϊκή αρχή; Αυτό συμβαίνει διότι το κοσμοείδωλο του Νεοπλατωνισμού και της βαβυλωνιακής θρησκείας εκπληρώνει τις βασικές θεωρητικές προϋποθέσεις άσκησης τελετουργικών μαγικών τελετών στα αποκρυφιστικά συστήματα.

- Γράφει ο Αρχιμ. Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας

Έτσι, σύμφωνα με τους αποκρυφιστές, εφόσον όλο το Σύμπαν απορρέει από μια υπέρτατη θεϊκή αρχή, κατά συνέπεια το Σύμπαν αποτελεί αδιάρρηκτη ενότητα και ολότητα[1]. Όπως σε έναν ζωντανό οργανισμό που αποτελεί μια ολότητα, το ένα μέλος είναι δυνατόν να επηρεάζει το άλλο, κατά παρόμοιο τρόπο όλα τα μέρη του Σύμπαντος, γήινα και πνευματικά, βρίσκονται σε αλληλεπίδραση μεταξύ τους και

καθετί που συμβαίνει σε ένα μέρος δημιουργεί μια αντίδραση “ανταπόκρισης” σε όλα τα υπόλοιπα μέρη[2], κοινός τόπος όχι μόνο για τους καμπαλιστές αλλά και για τους βαβυλωνίους και νεοπλατωνικούς μάγους[3]. Αυτή η αλληλεπίδραση μεταξύ όλων των όντων[4] εκφράζεται με τον νεοπλατωνικό όρο “συμπάθεια”[5] και δίνει τη δυνατότητα, σύμφωνα με τους αποκρυφιστές, να ασκείται η τελετουργική μαγεία[6].Έτσι, μαγικές τελετουργικές πράξεις στη Γη επηρεάζουν τον αθέατο ουράνιο κόσμο[7] και το αντίστροφο, τα άστρα είναι δυνατόν να επηρεάζουν τον γήινο κόσμο, όπως διατείνονται οι θιασώτες της αστρολογίας[8].

Επίσης, εφόσον όλα τα όντα απορρέουν από την ίδια θεϊκή αρχή, τα ουράνια στοιχεία του Σύμπαντος ομοιάζουν με τα γήινα και καθρεφτίζονται σε αυτά[9], Έτσι, τα υλικά αντικείμενα, φυτά, λίθοι, κ.α., που χρησιμοποιούνται στις μαγικές τελετές, καθρεφτίζουν και συμβολίζουν θεϊκές δυνάμεις και οντότητες[10] και ο χειρισμός των κατάλληλων υλικών αντικειμένων φέρνει τους μάγους σε επικοινωνία με αυτές[11], διότι όπως λέγει ο νεοπλατωνικός φιλόσοφος Πρόκλος “ἱκανὴ γὰρ ἡ ὁμοιότης συνάπτειν τὰ ὄντα ἀλλήλοις”[12]. Έτσι οι μάγοι μέσω των τελετουργιών τους “τὰς δαιμονίους δυνάμεις ἔγνωσαν” και με τη χρήση υλικών αντικειμένων ήρθαν σε επαφή με αυτές, επισημαίνει και πάλι ο προαναφερόμενος φιλόσοφος[13]. Αυτός λοιπόν είναι και ο λόγος που η Καμπαλά και τα αποκρυφιστικά εν γένει συστήματα δέχονται την εξωβιβλική κοσμολογική αντίληψη, περί εκπόρευσης από μια υπέρτατη θεϊκή αρχή, διότι ακριβώς εκπληρώνει τις θεωρητικές προϋποθέσεις τέλεσης της μαγείας.

Το γεγονός ότι οι καμπαλιστές ασκούν τη μαγεία δεν είναι ούτε στοιχείο συνωμοσιολογίας, ούτε χρήζει ιδιαίτερης απόδειξης καθώς οι ίδιοι οι καμπαλιστές το παραδέχονται[14]. Δίπλα στη θεωρητική υπάρχει και η πρακτική Καμπαλά που είναι η άσκηση της μαγείας[15]. Καμπαλιστικά κείμενα μαγικών τελετών όπως το Σεφέρ χα Μπαχίρ (Sefer HaBahir)[16], το Σεφέρ Χασέκ (Sefer Ha-Heshek)[17], κ.α., τα λεγόμενα γριμόρια, δηλαδή βιβλία με μαγικές επικλήσεις και σύμβολα έχουν διασωθεί. Περιέχουν μαγικές χρήσεις του ζωδιακού κύκλου[18], μαγικά σύμβολα[19], χειρομαντεία[20], παρασκευή μαγικών φίλτρων, ξόρκια, μεθόδους συγγραφής μαγικών φυλαχτών[21], πολλές φορές με ακατανόητες φράσεις και επικλήσεις[22].

Επίσης υπάρχουν σε αυτά λίστες αγγελικών και θεϊκών ονομάτων των οποίων ο μαγικός χειρισμός θα δώσει δύναμη, υποτίθεται, σε εκείνους που τον κατέχουν[23]. Ονόματα αγγέλων, άγνωστα μέσα στην Παλαιά Διαθήκη, αναφέρονται σε καμπαλιστικά κείμενα όπως ο άγγελος Ραζιέλ που στα εβραϊκά σημαίνει “άγγελος των μυστηρίων”. Στο βιβλίο που φέρει το όνομά του, το Σεφέρ Ραζιέλ χα Μαλέκ (Sefer Raziel HaMalakh)[24] υποστηρίζεται ότι ο συγκεκριμένος

άγγελος, αποκαλύπτει την απόκρυφη γνώση στον Αδάμ και την Εύα ως παρηγοριά για την πτώση τους[25] και παραπέμπει ευθέως στον Εωσφόρο που σύμφωνα με τον Γνωστικισμό, έδωσε δήθεν τη δύναμη της γνώσης στον άνθρωπο[26], άποψη που υιοθετεί και η θεοσοφία[27]. Άλλωστε το βιβλίο Σεφέρ χα Ραζίμ (Sepher ha-razim), που σημαίνει στα εβραϊκά "βιβλίο των μυστηρίων" και το οποίο υποτίθεται ότι δόθηκε στον Σολομώντα από τον ίδιο άγγελο περιέχει οδηγίες τελετουργικής μαγείας[28].

Υποσημειώσεις:

[1]Όλγας Βερελή – Άννας Λάζου, Η Φύση στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία. Πλωτίνος & νεοπλατωνισμός, Copyright Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών, Άννα Λάζου, Κωνσταντίνος Καλαχάνης 2015. Άννα Λάζου, Κωνσταντίνος Καλαχάνης. "Φιλοσοφία της Φύσης. Η Φύση στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία". Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: http://opencourses.uoa.gr/courses/PPP107, σελ. 3

[2] R.T.Wallis, Νεοπλατωνισμός, ο.π., σελ.122-123 και Κ.Βίγλας, Η θεωρία της συμπάθειας, στο https://katohika.gr/katohika/η-θεωρια-τησ-συμπαθειασ/

[3] K. Viglas, "Χαλδαϊκή και Νεοπλατωνική Θεολογία", ο.π.,σελ.71.

[4] Θ. Πελεγρίνης, Μάγοι της Φιλοσοφίας, Αθήνα 1997, σελ. 102 – 113.

[5] Όλγας Βερελή – Άννας Λάζου, Η Φύση στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία,. Πλωτίνος & νεοπλατωνισμός,ο.π.,σελ. 4.

[6] Λέγει χαρακτηριστικά ο νεοπλατωνικός Πρόκλος: "Όπως ακριβώς οι ερωτικοί άνθρωποι, ακολουθώντας τον δρόμο που οδηγεί από τις ομορφιές των αισθητών σε αυτή τούτη τη μία αρχή όλων των ωραίων και νοητών, έτσι και οι ιερατικοί(ενν.οι μάγοι), ξεκινώντας από τη συμπάθεια που ενυπάρχει σε όλα τα φαινόμενα, τόσο μεταξύ τους όσο και προς τις αφανείς δυνάμεις, και κατανοώντας έτσι ότι τα πάντα ενυπάρχουν στα πάντα, συνέστησαν την ιερατική επιστήμη(ενν.τη μαγεία)". Βλ. Η ιερατική τέχνη – Οι ύμνοι. Εισαγωγή – Μετάφραση: Π. Καλλιγάς, Αθήνα: Στιγμή 2009 («Βιβλιοθήκη αρχαίων συγγραφέων», αρ. 50). Σύμφωνα με την Αντωνία Κακαβελάκη, το δόγμα της συμπάθειας χρησίμευε ως θεμέλιο σε κάθε μορφή μαντείας, μαγείας και δεισιδαιμονίας. Βλ. Νεοπλατωνισμός και αποκρυφισμός στη Βυζαντινή παράδοση, στο https://www.pemptousia.gr/2015/06/i-epistimes-ke-i-filosofia-sto-vizantio-ton-14-eona/ και R.T.Wallis, Νεοπλατωνισμός, ο.π.,σελ.177.

[7] G. Contenau, La Magie chez les Assyriens et le Babyloniens, Paris 1947,σελ154

και M. Eliade, Cosmologie et Alchemie Babyloniennes, Paris 1991, σελ. 24-29.

[8] Βλ.Β.Χλέτσος, Η αρχή της “κοσμικής συμπάθειας” στην Στωική και Νεοπλατωνική φιλοσοφία, στο https://xletsos-basilhs.blogspot.com/2021/04/blog-post_4.html

[9]Το παράδειγμα που φέρει ο νεοπλατωνικός Πρόκλος είναι αυτό του ηλιοτροπίου το οποίο συμβολίζει και είναι συνδεδεμένο με αόρατες δυνάμεις με το ουράνιο σώμα του ήλιου. Βλ. Πρόκλου: Η ιερατική τέχνη – Οι ύμνοι. Εισαγωγή – Μετάφραση: Π. Καλλιγάς, Αθήνα: Στιγμή 2009 («Βιβλιοθήκη αρχαίων συγγραφέων», αρ. 50): “Ετσι, λοιπόν, και το ηλιοτρόπιο κινείται σύμφωνα με εκείνο προς το οποίο είναι συνηρτημένο και, αν κανείς μπορούσε να το ακούσει να κρούει τον αέρα κατά την περιφορά του, ίσως να αφουγκραζόταν έναν ύμνο να αναπέμπεται με τον ήχο αυτό προς τον βασιλέα του (τον Ήλιο), όσο μπορεί ένα φυτό να υμνήσει”.

[10] Όλγας Βερελή – Άννας Λάζου, Η Φύση στην Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία. Πλωτίνος & νεοπλατωνισμός,ο.π.,σελ.8. Αυτή η αντανάκλαση και το καθρέφτισμα της ουράνιας πραγματικότητας στον επίγειο κόσμο και το αντίστροφο εκφράζεται με τον εξής τρόπο από τον νεοπλατωνικό Πρόκλο: “Στη γη, λοιπόν, μπορεί να δει κανείς ήλιους και σελήνες με γήινο τρόπο, και στον ουρανό όλα τα φυτά, τους λίθους και τα ζώα να ζουν με ουράνιο και νοητικό τρόπο. Έχοντας διαπιστώσει αυτά οι παλαιοί σοφοί, προσέφεραν σε κάθε ουράνια δύναμη διαφορετικά αντικείμενα και έτσι μέσω της ομοιότητας προσείλκυσαν τις θείες δυνάμεις στον θνητό τόπο (υποσελήνιος τόπος). Γιατί η ομοιότητα είναι ικανή να συνδέσει μεταξύ τους τα όντα”.Βλ. Η ιερατική τέχνη – Οι ύμνοι. Εισαγωγή – Μετάφραση: Π. Καλλιγάς, Αθήνα: Στιγμή 2009 («Βιβλιοθήκη αρχαίων συγγραφέων», αρ. 50). Βλ. επίσης, R.T.Wallis, Νεοπλατωνισμός, ο.π., 2002, σελ.177, M. Eliade, A History of Religious Ideas. From the Stone Age to the Eleusinian Mysteries 1, London 1979, σελ. 61-62 και G. Shaw, Theurgy and the Soul. The Neo-Platonism of Iamblichus, Pennsylvania 1995, σελ.28.

[11] R.T.Wallis, Νεοπλατωνισμός ο.π.,σελ.177.

[12] Βλ.Πρόκλου: Η ιερατική τέχνη – Οι ύμνοι. Εισαγωγή – Μετάφραση: Π. Καλλιγάς, Αθήνα: Στιγμή 2009 («Βιβλιοθήκη αρχαίων συγγραφέων», αρ. 50.

[13] Βλ.Πρόκλου: Η ιερατική τέχνη – Οι ύμνοι. Εισαγωγή – Μετάφραση: Π. Καλλιγάς, Αθήνα: Στιγμή 2009 («Βιβλιοθήκη αρχαίων συγγραφέων», αρ. 50): “Και στις τελετές και στις υπόλοιπες περί τους Θεούς θεραπείες επέλεξαν τα κατάλληλα ζώα και κάποια άλλα. Ξεκινώντας, λοιπόν, από αυτά και από παρόμοια,

αναγνώρισαν τις δαιμονικές δυνάμεις, των οποίων οι υπάρξεις συνδέονται με τις δυνάμεις που βρίσκονται μέσα στην φύση και μέσα στα σώματα, και μέσω αυτών ακριβώς των πραγμάτων τις προσέλκυσαν να έρθουν σε επαφή μαζί τους.Και από αυτές πλέον ανέτρεξαν στις ίδιες τις δημιουργίες των Θεών, άλλοτε καθοδηγούμενοι από τους Θεούς και άλλοτε οδηγούμενοι εύστοχα οι ίδιοι από μόνοι τους στην επινόηση των κατάλληλων συμβόλων. Και έτσι λοιπόν, αφήνοντας κάτω την φύση και τις φυσικές ενέργειες, χρησιμοποίησαν τις πρωτουργές και θείες δυνάμεις".

[14] Σύμφωνα με επίσημες θέσεις των καμπαλιστών: "η Καμπαλά χωρίζεται σε τρεις τύπους: τον θεωρητικό, ο οποίος ασχολείται κυρίως με την εσωτερική διάσταση της πραγματικότητας: τους πνευματικούς κόσμους, τις ψυχές, τους αγγέλους και άλλα παρόμοια θέματα, τονυπερβατικόδιαλογισμό(meditative), διαμέσω της μελέτης αυτού του τύπου της Καμπαλά, εκπαιδεύεται κανείς και φτάνει σε ανώτερα στοχαστικά (meditative) επιπέδα συνειδητότητας και επίγνωσης, και ίσως, και τη δυνατότητα προφητείας, με τη χρήση των διαφόρων ονομάτων του Θεού, τον συνδυασμό και τις παραλλαγές γραμμάτων κτλ. Ο τρίτος τύπος της Καμπαλά είναι ομαγικός, που έχει να κάνει με την μετατροπή και την επιρροή στη ροή της φύσης. Και σε αυτόν τον τύπο γίνεται η χρήση των διαφόρων ονομάτων του Θεού, η απαγγελία ξορκιών, φυλαχτών, μαγικών σφραγίδων, καθώς και άλλων διαφόρων μυστικιστικών ασκήσεων", στο https://www.chabad.gr/templates/articlecco_cdo/aid/854821/jewish/-.htm

[15]Βλ.π.Αντωνίου Αλεβιζόπουλου, Δογματική και πρακτική Καμπαλά, στο https://www.entaksis.gr/δογματικη-και-πρακτικη-καββαλα-2/

[16] Βλ.Sefer HaBahir, The Book of Brilliance,With Commentary by Ariel Bar Tzadok 2011.

[17] Βλ. Yohanan Petrovsky-Shtern, "The Master of an Evil Name: Hillel Ba'al Shem and His «Sefer ḥa-heshek» , στο AJS Review 28(2004),σελ.217-248.

[18] https://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/269721/jewish/Is-Astrology-Kosher.htm

[19] Βλ.https://en.wikipedia.org/wiki/Sefer_Raziel_HaMalakh

[20]Agata Paluch, "Writing on Hands: Practical and Kabbalistic Manual Devices," Knowledge in Circulation: The Reception and Transmission of Jewish Esoteric Knowledge in Manuscripts and Print in Early Modern East-Central Europe, January 16, 2021, στο https://esknowcirc.hypotheses.org/297

[21] Agata Paluch, Making sense of recipes for amulets and natural magic, kabbalistic style(Marginalia included), στο https://recipes.hypotheses.org/18113

[22] The Tree of Knowledge: magic spells from a Jewish potion book,https://blogs.bl.uk/asian-and-african/2020/08/the-tree-of-knowledge.html. Βλ.επίσης Ortal-Paz Saar, Jewish Love Magic: From Late Antiquity to the Middle Ages. Leiden: Brill 2017, Yuval Harari, "'Practical Kabbalah' and the Jewish Tradition of Magic", στο Aries: Journal for the Study of Western Esotericism, 19 (2019), σελ.38-82 και Moshe Idel, "Jewish Magic from the Renaissance Period to Early Hasidism", στο Religion, Science and Magic in Concert and in Conflict, ed. Jacob Neusner, Ernest S. Frerichs, and Paul Virgil McCracken Flesher, New York 1989, σελ.82–117.

[23] Βλ.https://www.bl.uk/hebrew-manuscripts/articles/the-power-of-language-in-jewish-kabbalah

[24] Βλ.https://en.wikipedia.org/wiki/Sefer_Raziel_HaMalakh

[25] Robert Zucker, Kabbalah's Secret Circles: Jewish Mysticism and the Kabbalah Wheel, Arizona 2017, σελ. 17.

[26] Επιφανίου Κύπρου, Πανάριον,PG 41,641BC,645AB.

[27] H.P.Blavatsky, The Secret Doctrine:The synthesis of science,religion,and philosophy,Vol.I, ο.π.,σελ.404-405: "The Ophites asserted that there were several kinds of genii, from god to man; that the relative superiority of these was ruled by the degree of light that was accorded to each; and they maintained that the serpent had to be constantly called upon and to be thanked for the signal service it had rendered humanity. For it taught Adam that if he ate of the fruit of the tree of knowledge of good and evil, he would raise his being immensely by the learning and wisdom he would thus acquire". Βλ. αναλυτικά Αρχιμ.Θεοφίλου Λεμοντζή,"Deus inversus". Δοξασίες και αντιλήψεις περί Θεού της θεοσοφικής εταιρείας. Εισήγηση εις την ΛΑ΄ Πανορθόδοξη Συνδιάσκεψη επί των Αιρέσεων και της Παραθρησκείας, Ναύπλιο 2019, στο https://www.entaksis.gr/deus-inversus και Θεοσοφία: Μελέτη και αναίρεση των θεοσοφικών αντιλήψεων εξ επόψεως Ορθοδόξου Θεολογίας, στο https://www.pemptousia.gr/2022/09/theosofia-meleti-ke-aneresi-ton-theosofikon-antilipseon-ex-epopseos-orthodoxou-theologias/

[28]Αναφέρουμε ως παράδειγμα ορισμένες οδηγίες τελετουργικής μαγείας που περιέχονται στο βιβλίο: "If you wish to put love of a man into the heart of a woman, or to arrange for a poor man to wed a rich woman, take two copper

lamellae and write upon them, on both sides, the names of these angels, and the name of the man and the name of the woman and say thus: «I ask of you, angels who rule the fates of the children of Adam and Eve, that you do my will and bring in conjunction the planet of N son of N into conjunction with (the planet of) the woman N daughter of N. Let him find favor and affection in her eyes and do not let her belong to any man except him.» Place one lamella in a fiery furnace and the other where she bathes. Do this on the twenty-ninth of the month when the moon has completely waned. Take care to keep yourself from intercourse, from wine, and from all (kinds of) meat".Βλ. J.G.Gager, Curse Tablets and Binding Spells from the Ancient World, New York Oxford 1992,σελ.106.

(Συνεχίζεται)

Πηγή: pemptousia.gr